

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr LUBELSKIE

1. Obiekt

PAŁAC W ZESPOLE PAŁACOWO-PARKOWYM

2. Czas powstania
1.30 XIX w.
k. XIX w.

3. Miejscowość

WERBKOWICE

4. Adres Werbkowice
ul. Parkowa 6

nr hipoteczny 328

5. Przynależność administracyjna

województwo zamojskie

gmina Werbkowice

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo lubelskie

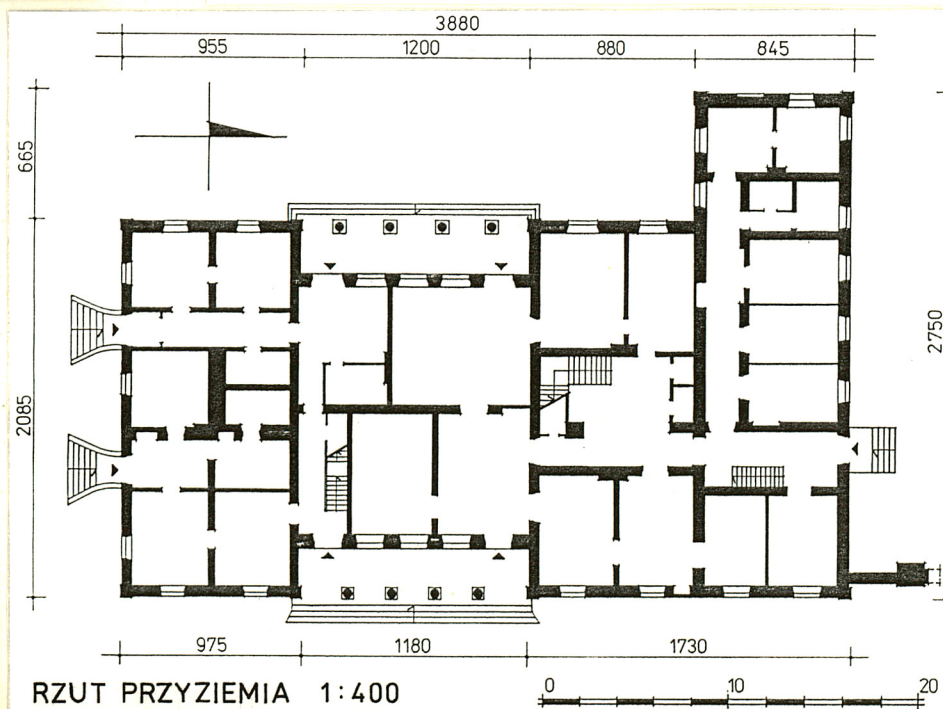
powiat hrubieszowski

8. Właściciel i jego adres Instytut
Uprawy, Nawożenia i Gleboznaw-
stwa, ul. Czartoryskich 8
24-100 Puławy

9. Użytkownik i jego adres
Rolniczy Zakład Doświadczalny
ul. Parkowa 6
22-550 Werbkowice

10. Rejestr zabytków

Nr A/174 data 14 VII 1977

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Pałac znajduje się na terenie założenia parkowego usytuowanego na pd.-zach. krańcu osady. Elewacją frontową zwrócony na wsch., poprzedzony obszernym, owalnym gazonem. W przedłużeniu fasady pałacu od pn. znajduje się brama przejazdowa łącząca pn. skrzydło pałacu z oficyną. Od zach. przed elewacją ogrodową niewielki salon ogrodowy z zachowanymi pozostałościami otaczającego go niegdyś muru, w odległości ok. 20 m na pd.-zach. znajduje się dawna rządcówka a za nią naturalny park krajobrazowy - tzw. dąbrowa.

Materiał i konstrukcja: Murowany z cegły ceramicznej pełnej, na zaprawie wapienno-piaskowej; otynkowany. Nad piwnicami (pod skrzydłem pn.) ceglane sklepienia kolebkowe oraz w części strop odcinkowy Kleina. Pomiędzy kondygnacjami drewniane stropy belkowe, z otynkowanymi sufitami. Więźba dachowa nad poszczególnymi partiami pałacu drewniana, krokwiowo-płatwiowa, wzmocniona ścianami stolcowymi. Dach nad częścią środkową dwuspadowy, z wtórnymi lukarnami w połaci zach.; nad partiami bocznymi czterospadowy; nad skrzydłem pn. - pulpitowy. Dachy pokryte blachą miedzianą. Wewnątrz drewniane schody pomiędzy kondygnacjami. W hallu (w części pn) schody zabiegowe ze spocznikiem; w korytarzu części środkowej - jednobiegowe ze spocznikiem; przy schodach proste drewniane balustrady. Schody do piwnicy cementowe. W pomieszczeniach stare i nowe parkiety dębowe; w hallu i sieni skrzydła pn. cementowe posadzki. Pod portykami posadzki terakotowe z białoszarych płytek. Stolarka okienna ościeżnicowa, okna dwuskrzydłowe z oberlufkami. Drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe. Wejściowe z zewnątrz - podwójne z nadświetlami, górą przeszklone, o podziałach na drobne kwatery.

Rzut i bryła. Korpus główny pałacu założony na planie prostokąta, trójczłonowy, z parterową częścią środkową i piętrowymi, ustawionymi prostopadle, partiami bocznymi; od pn. parterowe skrzydło na planie wydłużonego prostokąta, występujące przed elewacją ogrodową. Układ wnętrza w części środkowej dwutraktowy, dwu- i trójdzielny; od frontu i ogrodu czterokolumnowe wgłębne portyki, z których po dwa wejścia w osiach skrajnych. Skrzydła boczne o trzytraktowym, dwudzielnym (wtórnie przekształconym) układzie wnętrza. W skrzydle pd. trakty rozdzielone korytarzami, do których wejścia w elewacji pd. W trakcie środkowym skrzydła pn. hall ze schodami na piętro; schody na piętro skrzydła pd. zlokalizowane w przedpokoju wydzielonym w trakcie frontowym części środkowej. W dobudowanym, parterowym skrzydle pn. układ wnętrza jednotraktowy, wielodzielny (przekształcony), z ciągiem pomieszczeń od podwórza i korytarzem od pd. Wejście główne od strony podwórza przez sień komunikującą się z korpusem głównym; z sieni schody do piwnicy.

Bryła rozczłonkowana, poszczególne partie pałacu nakryte odrębnymi dachami.

(c.d. opisu na wkładce nr 1)

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Obecnie istniejący pałac powstał w wyniku rozbudowy w k. XIX w. wcześniejszej siedziby pochodzącej zapewne z 1 tercji XIX w. (znane z rys. z 1836 r.) wzniesionej dla Antoniego Szydłowskiego. Był to dwór parterowy zbudowany na planie szerokiego prostokąta, z wgłębными portykami w obu dłuższych elewacjach (sześciokolumnowym od frontu i czterokolumnowym od ogrodu). Nakryty dachem naczółkowym. Część środkowa miała symetryczny, dwutraktowy, dwudzielny układ wnętrza. Partie boczne o zróżnicowanym, dwu- i trzytraktowym układzie pomieszczeń, z przedpokojami w trakcie frontowym, do których wejścia w ścianach bocznych portyku. Między traktami części pn. sień dostępna przez wejście w elew. pn.

Dokładna data rozbudowy pałacu nie jest znana. Nastąpiła ona zapewne w k. XIX lub pocz. XX w. (za Chrzanowskich). Rozbudowie uległy partie boczne d. dworu, które zyskały piętra. Jednocześnie częściowo zmieniono układ wnętrza, komunikację wewnętrzną oraz usytuowanie wejść z zewnątrz. Obniżono pierwotny wysoki dach nad częścią środkową. Elewacje zyskały nową dekorację o cechach klasycystycznych. Do ściany pn. dobudowano nowe, parterowe skrzydło, które połączono z usytuowaną w pobliżu oficyną - nadając całości jednolity wystrój zewnętrzny.

Pałac został uszkodzony w czasie obu wojen światowych.

(c.d. opisu na wkładce nr 1)

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 9900 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 1680 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>rezydencjonalne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>biurowe i mieszkalne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Po II wojnie światowej pałac został odbudowany, a następnie kilkakrotnie remontowany. Główne remonty przeprowadzone były w latach: 1952, 1980, 1988.</p> <p>Podczas remontów ponownie przekształcony został układ wnętrz, który przystosowano do nowych funkcji mieszkalnych i biurowych (wstawiono nowe ścianki działowe wydzielające dodatkowe pokoje, łazienki itp).</p> <p>Podczas remontów wymieniono tynki wewnętrzne i zewnętrzne, zmieniono parkiety, wylano część nowych podłóg, wymieniono część stolarki okiennej i drzwiowej, zmieniono pokrycie dachu. Założono instalację wodno-kanalizacyjną i c.o.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan techniczny obiektu dość dobry.</p> <p>Fundamenty w stanie dobrym. Ściany i tynki wewnętrzne w stanie średnim - zagrzybione z powodu wadliwej instalacji c.o.</p> <p>Stropy, więźba dachowa i pokrycie dachu w stanie dobrym. Tynki zewnętrzne na elewacji zach. w stanie złym.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Wymiana wadliwej instalacji c.o. Odnowienie elewacji zach. pałacu.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

REGIONALNY OŚRODEK
STUDIÓW I OCHRONY
ŚRODOWISKA KULTUROWEGO
20-113 Lublin, ul. Archidiakańska 4
W-012565023-34000000
83-1-831-44101

25. Opracował

tekst..... Bożena Stanek-Lebioda, XI 1996 *Bożena Stanek-Lebioda*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki..... Ewa Pujszo, XI 1996 *Ewa Pujszo*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr..... Józef Niedźwiedź, Jacek Serafinowicz, VI, XI 96 *Józef Niedźwiedź*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów..... ROSIOŚK w Lublinie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Biblioteka

- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, T. XIII. woj. lubelskie, pod red. R. Brykowskiego i E. Rowińskiej, z. 6, pow. hrubieszowski, Warszawa 1964, s. 66-67.
- R. Aftanazy, Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej, T. 6, Województwo bełskie. Ziemia Chełmska województwa ruskiego, Wrocław-Kraków 1995, s. 260-262.
- Werbkowice - zespół pałacowo-parkowy. Pałac. Inwentaryzacja historyczno-architektoniczna, wyk. Politechnika Śląska w Gliwicach 1986, opr.: I. Haraszewska, B. Olbrych, P. Lancik, R. Izydoreczek, P. Kulik, W. Tkacz, opr. w posiadaniu WKZ w Zamościu.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Aftanazy, j.w.

27. Załączniki

Wkładka nr 1, 2.

1. Miejscowość..... <u>Werbkowice</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... <u>J.W.</u>	Pałac w zespole pałacowo-parkowym	cd. opisu plan sytuacyjny
3. Województwo..... <u>zamojskie</u>		

cd. opisu z poz.12

W 1946r. po podziale majątku Teresy Rulikowskiej na części utworzono Państwowy Ośrodek Kultury Rolnej.

W 1968 r. powołany został Rolniczy Zakład Doświadczalny podległy IUNG w Puławach.

Po wojnie w pałacu miały swoją siedzibę różne instytucje: urząd gminy, bank, posterunek milicji.

Obecnie w całości użytkowany przez Rolniczy Zakład Doświadczalny. Oprócz pomieszczeń biurowych w pałacu znajdują się mieszkania służbowe i pokoje gościnne.

cd. opisu z poz.13

Elewacje: Elewacja frontowa korpusu głównego dziewięcioosiowa. Część środkowa parterowa, pięcioosiowa, poprzedzona portykiem wgłębnym o czterech kolumnach tokańskich; partie boczne dwukondygnacyjne, dwuosiowe; od pn. parterowe, dwuosiowe skrzydło boczne. W osiach międzyokiennych skrzydeł piętrowych i skrzydła parterowego umieszczone blendy arkadowe /na parterze/ i blendy okienne /na piętrze/. Kondygnacje rozdzielone gzymsami kordonowymi: na wysokości stropów parteru oraz pod parapetami okiennymi I piętra, które kontynuowane są nad skrzydłem parterowym w formie ścianki attykowej. Gzyms dolny wyłamuje się na osiach blend arkadowych tworząc rodzaj ćwierćkolistych przyczółków; przestrzeń pomiędzy gzymsami rozczłonkowana prostokątnymi płycinami umieszczonymi w osiach okiennych. Piętro zwieńczone uproszczonym belkowaniem z pasem fryzu konsolkowego. Naroża poszczególnych partii elewacji ujęte uproszczonymi pilastrami w typie tokańskim o trzonach rozczłonkowanych prostokątnymi płycinami; analogicznymi pilastrami, umieszczonymi w osiach między otworami, rozczłonkowana ściana za portykiem. Otwory okienne prostokątne, ujęte tynkowymi opaskami. W górnych narożach okien wolutowe konsolki wspierające obiegające elewację belkowanie; pod oknami parteru parapety wsparte na analogicznych konsolkach. Elewacja ogrodowa /zach./ analogiczna do elewacji frontowej, lecz o zredukowanym detalu architektonicznym. Pozbawiona dekoracyjnych blend arkadowych na parterze, fryzu konsolkowego w zwieńczeniu i ozdobnych konsolek przy otworach okiennych. Na piętrze skrzydeł bocznych balkony umieszczone w osiach zewnętrznych. Od pn. silnie występuje przed elewację skrzydło parterowe, którego ściana pd. przepruta dwoma otworami okiennymi, natomiast w ścianie zach. okno od pn. i blenda okienna od pd.; całość zwieńczona ścianką attykową. Elewacja pd. dwukondygnacyjna, pięcioosiowa, niesymetryczna, z otworami wejściowymi poprzedzonymi schodami usytuowanymi w przedostatnich osiach skrajnych. Pomiędzy dwiema skrajnymi osiami od wsch. ściana rozczłonkowana w obu kondygnacjach blendami arkadowymi; dwuosiowa część wsch. elewacji oddzielona od części zach. pilastrami. Nad wejściem zach. oraz na osi blend arkadowych wyłamujący się gzyms kordonowy i dekoracja w formie ocellé-de boeuf. Pozostałe podziały i detal architektoniczny analogiczne jak w elewacji frontowej. Elewacja pn. skrzydła parterowego sześćcioosiowa, z wejściem w skrajnej osi wsch., pozbawiona detalu architektonicznego.

Wnętrze i wyposażenie. Pałac pozbawiony dawnego wystroju i wyposażenia.

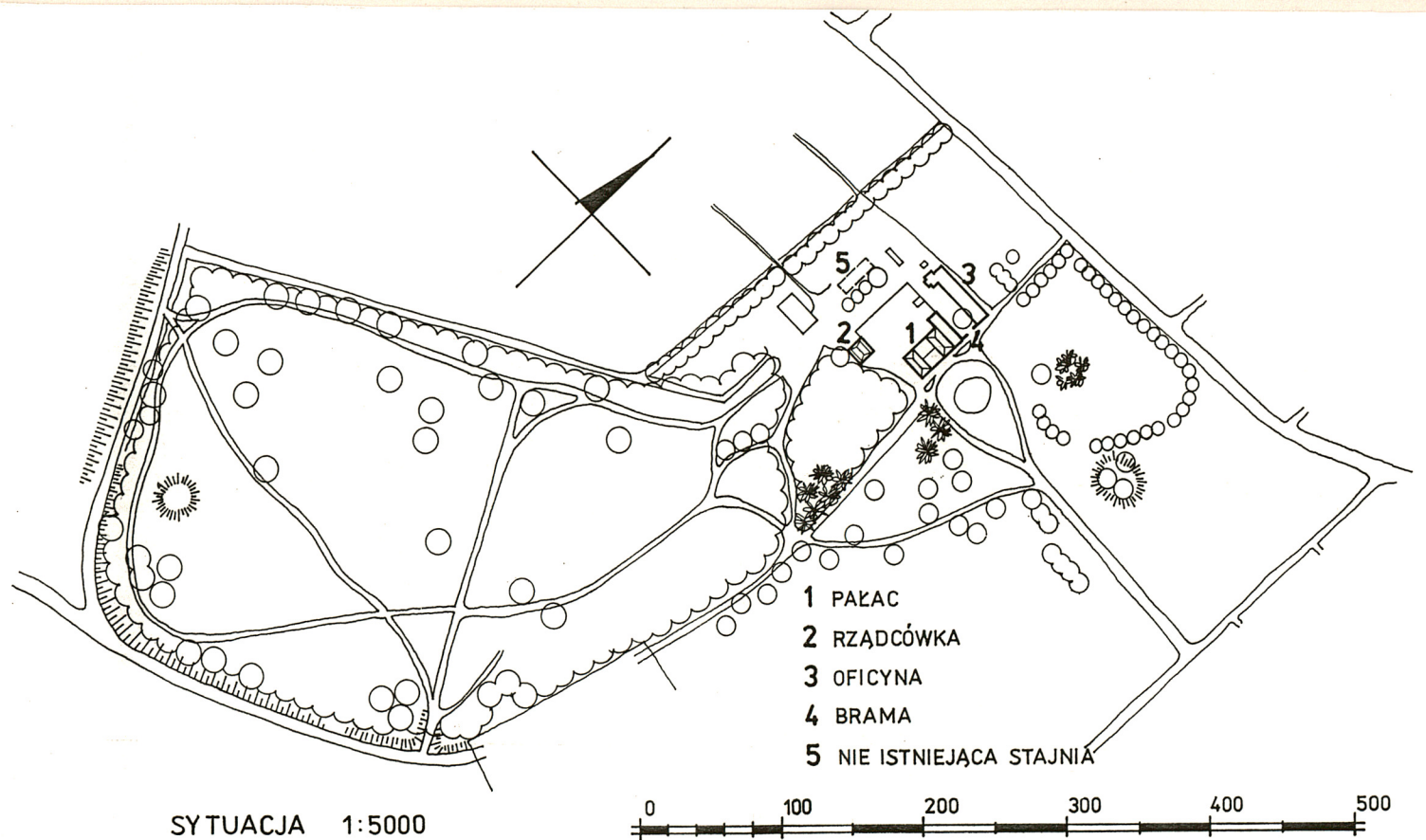
Instalacje: elektryczna, odgromowa, wodno-kanalizacyjna, c.o., telefoniczna

Wkładkę założył: Bożena Stanek-Lebioda, XI.1996

(imię, nazwisko, data)

ROSIOŚK w Lublinie

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość..... Werbkowice	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... J.w.	PAŁAC w zespole pałacowo-parkowym	Fotografie
3. Województwo..... zamojskie		

Fot. 1 Widok od pd.-zach. na elewację ogrodową.

Fot. 2 Część pn. elewacji ogrodowej.

Fot. 3 Część środkowa elewacji ogrodowej.

Wkładkę założył: **Bożena Stanek-Lebioda, XI 1996**
(imię, nazwisko, data)Miejsce przechowywania negatywów: **ROSIOŚK w Lublinie**

Fot. 4 Fragment elewacji ogrodowej.

Fot. 5 Elewacja pd.

Fot. 6 Fragment dekoracji architektonicznej w elewacji frontowej.

Fot. 7 Zwieńczenie elewacji frontowej.

Fot. 8 Elewacja pn.

